Η φυλακή της ακοής (Άγιος Νικόδημος Αγιορείτης)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 23 Απριλίου, 2024

Από τις ηδονικές μελωδίες προκύπτουν τριών ειδών ζημίες

Τα αυτιά είναι το δεύτερο κατά σειρά αισθητήριο που συναντάμε' φρόντισε λοιπόν να απομακρύνης απ’ αυτά τις διεφθαρμένες μελωδίες, τις οποίες έχουν συνθέσει με σκοπό την ηδονή και στάζουν μέσα στα αυτιά, για να το πω έτσι, το γλυκύτατο μέλι του αέρα. Γιατί όπως εγώ νομίζω, αυτές προξενούν **τριών ειδών βλάβες**.

Πρώτον, εξασθενίζουν εκείνο το υπερήφανο και ανδρείο φρόνημα της ψυχής και την οδηγούν σε τέτοιο σημείο, ώστε να εκθηλύνεται και πολλές φορές να αποκοιμιέται με την γλυκειά τους ακοή και να γίνεται αναίσθητη σαν να βρίσκεται σε κάποιο γλυκό λήθαργο. **Δεύτερον**, από εκείνα τα λεγόμενα άσματα, ο νους, μέσω της φαντασίας, δεν σταματά να σχηματίζη τα εννοούμενα από τα άσματα και έτσι γεμίζει από τόσες εμπαθείς εικόνες. Και **τρίτον**, ακόμα και αν τύχη, ας υποθέσουμε, τα πρόσωπα των τραγουδοποιών να μη φαίνωνται και μάλιστα όταν αυτά είναι γυναικεία, και όμως, και μόνο απ’ τη φωνή είναι ικανά να σχηματισθούν στην φαντασία και να υποκινήσουν στην καρδιά την επιθυμία και να ελκύσουν την ψυχή στη συγκατάθεσι. Γι’ αυτό και ο θείος Βασίλειος διδάσκει: «Να μην εκχύνετε μέσω των αυτιών διεφθαρμένη μελωδία στις ψυχές. Γιατί από τη φύσι της αυτού του είδους η μουσική γεννά πολλά πάθη ελευθεριότητος». (Λόγ. προς τους νέους). Αλλά και ο Θεολόγος στο λόγο του εις το Πάσχα λέει: «Να μην διασκεδάζουμε με αυλούς την ακοή». Και στους Ίαμβους: «Φράξε τα αυτιά με κερί ενάντια στους φαύλους λόγους και στις τερπνές ωδές και τις βδελυρές μελωδίες».1

Βέβαια φαίνεται να είναι μύθος (αν και τώρα ακούω ότι κάτι τέτοιο γίνεται από τους νεώτερους ναύτες), ότι εκείνος ο πολυμήχανος Οδυσσέας έκλεισε τα αυτιά του με κερί, για να μην ακούση τις γλυκές και υπνωτικές φωνές των Σειρήνων και φονευθή' αληθεύει όμως σαν αλληγορία, ότι και ο φρόνιμος πρέπει να αποκλείη την ακοή του από αυτού του είδους τις γυναικώδεις και διαστρεβλωτικές μελωδίες, για να μην κατασπαραχθή ποτέ από τις θανατηφόρες Σειρήνες των ηδονών. Και ο Ξενοκράτης γι’ αυτό παρήγγειλε στους νέους να φορούν τις ωτοασπίδες, για να διαφυλάσσουν τα αυτιά τους από τις ηδονικές και απρεπείς συνομιλίες. Στο σημείο αυτό θυμήθηκα και

κάποια κακή συνήθεια που υπάρχει στους κοσμικούς γάμους, στους οποίους, όταν ευλογηθή το ανδρόγυνο και πιθανόν καθίση ο αρχιερέας ή οι ιερείς στο τραπέζι, συνηθίζουν την ώρα του φαγητού, να έρχωνται οι οργανοπαίκτες και να παίζουν τα θεατρικά όργανα, πράγμα ανάρμοστο και συνήθεια πάρα πολύ κακή και αταίριαστη σε χριστιανούς. Γι’ αυτό και η αγία Σύνοδος στην Λαοδίκεια σε μεν τον νγ’ κανόνα της απαγορεύει εντελώς στους χριστιανούς να παίζουν μουσικά όργανα και να χορεύουν στους γάμους' «**Οι χριστιανοί που πηγαίνουν στους γάμους δεν πρέπει να τραγουδούν ή να χορεύουν, αλλά να δειπνούν ή να γευματίζουν σεμνά, όπως ταιριάζει σε χριστιανούς**». Και στον νδ’ κανόνα λέει, ότι αμέσως **μόλις εισέλθουν αυτοί και αρχίσουν το γλέντι, όλοι οι ιερείς και οι κληρικοί πρέπει να φεύγουν από κει** και να μη στέκωνται να ακούσουν αυτές τις διεφθαρμένες μελωδίες «Διότι δεν πρέπει οι ιεράρχες ή οι κληρικοί να παρατηρούν ως θεατές σε γάμους ή σε δείπνα' αλλά προτού εισέλθουν οι οργανοπαίκτες, να σηκώνωνται και να φεύγουν». Γι’ αυτό, σύμφωνα με τους ιερούς κανόνες, είναι υποχρεωμένοι όλοι και ιδιαίτερα οι κληρικοί, να εμποδίζουν αυτή την κακή συνήθεια. Όταν όμως δεν εισακούωνται, να αναχωρούν αμέσως από εκεί».2

Κανένας κληρικός δεν πρέπει να έχη πτηνά ή σκυλιά. Παραδείγματα αυτών που έχουν προσκόλλησι σε κάποια ζώα

Μαζί με τις ηδονικές φωνές των ανθρώπων και των μουσικών οργάνων συγκαταλέγονται και οι φωνές των πουλιών, π.χ. παπαγάλων, αηδονιών, σπίνων, καρδερίνων και άλλων ωδικών πτηνών. Παρόμοια και τα γαυγίσματα των μικρών σκυλιών, που μερικοί τρέφουν στα σπίτια τους πολυδάπανα, όχι μόνο λαϊκοί άνθρωποι, αλλά και κληρικοί και ιερωμένοι' γι’ αυτό σε παρακαλώ θερμά, αδελφέ μου, να απέχης από τη βλάβη και τη ματαιότητα αυτών των ζώων' και αν έχης τέτοια στο σπίτι σου να τα διώξης' α’) γιατί είναι πάρα πολύ **απαίσιο πράγμα στ’ αλήθεια να τα τρέφης και να γίνεσαι πρόξενος κατηγορίας και σκάνδαλο στους χριστιανούς**, το να βλέπουν δηλ. αυτοί στο σπίτι του αρχιερέα ή του ιερέα πτηνά και σκυλιά και να ακούνε τις παράλογες φωνές τους, εκεί που έπρεπε να βλέπουν και να ακούν κάτι το σεμνοπρεπές και σεβάσμιο' και β’) ακόμα γιατί αυτά τα ζώα πολλές φορές προξενούν τόση **παράλογη προσκόλλησι και αγάπη στις καρδιές των ανθρώπων, ώστε όσοι τα έχουν, αγαπούν περισσότερο αυτά παρά τους λογικούς και όμοιους μ’ αυτούς ανθρώπους** και αυτό το επιβεβαιώνει αφ’ ενός ο βασιλιάς Ονώριος, ο οποίος δεν λυπόταν τόσο αν η πόλι της Ρώμης καταστρεφόταν, όσο λυπόταν αν αφανιζόταν η ρώμη, το παπαγαλάκι του, που ωνομαζόταν έτσι, όπως λένε οι ιστορικοί, και κυρίως ο Γεώργιος Κεδρηνός στα χρονικά του, ή όπως άλλοι εξιστορούν, αυτό το όνομα είχε η σκυλίτσα του' αφ’ ετέρου το βεβαιώνουν ακόμη οι πρέσβεις των εθνών που βρίσκονταν στη Ρώμη, οι οποίοι ενώ κρατούσαν στα χέρια τους σκυλάκια και τα περιποιούνταν σαν να ήταν

παιδιά τους, παρακίνησαν τον Καίσαρα να τους ελέγξη με αυτή την αστεία ερώτησι, την οποία έκανε γι’ αυτούς: «Άραγε στους τόπους τους οι γυναίκες γεννούν παιδιά ή όχι;», όπως αναφέρει ο Πλούταρχος. Αλλά τι λέω μόνο γι’ αυτά τα ζώα; Ο ταλαίπωρος άνθρωπος είναι τόσο ανόητος και εμπαθής, ώστε νοιώθει προσκόλλησι και αγάπη μέχρι και γι’ αυτά τα θανατηφόρα και φαρμακερά ερπετά. Να πω και κάτι ακόμα μεγαλύτερο; **Μέχρι και γι’ αυτά τα αναίσθητα δέντρα και τα φυτά**.

Γιατί οι ιστορικοί γράφουν, ότι κάποιος βασιλιάς της Ρώμης, ένοιωσε πάθος για μια σμέρνα, ευχαριστούμενος στην ποικιλία των χρωμάτων της και την οποία αφού την συνέλαβαν με προτροπή του, την τοποθέτησε σε θαλασσινό κλουβί' και όχι μόνο την έτρεφε, αλλά της κρέμασε και μαργαριτάρια στο λαιμό. Και για τον Ξέρξη αναφέρουν, ότι αφού αγάπησε έναν πλάτανο τον στόλιζε σαν νύφη, κρεμώντας από τα κλαδιά του περιδέραια και σκουλαρίκια και δακτυλίδια και άλλα παρόμοια' και στόλιζε τις ρίζες του με βραχιόλια, στεφάνωνε την κορυφή του με τις βασιλικές τιάρες και τον πότιζε με ευωδιαστά και πολύτιμα μύρα' ώστε μπορούσε κάποιος να πη ότι αυτός που στόλιζε αυτό το δέντρο, ήταν περισσότερο αναίσθητος και από αυτό που στόλιζε.3

Οι διαβολές. Όσοι διαβάλλουν αδικούν τρεις πλευρές

Πρέπει όμως να κλείνης τα αυτιά σου και στις διαβολές εναντίον των άλλων, όπως προστάζει η εντολή του Θεού: «***Δεν θα λάβης υπ’ όψιν σου κατηγορία αστήρικτη***» (Εξ. 23, 1). Και μάλιστα, τότε **πρέπει να απωθής τις διαβολές, όταν τύχη να είναι ιερωμένοι εκείνοι για τους οποίους λέγονται αυτές οι διαβολές και οι κατηγορίες**. Γι’ αυτό και ο Απόστολος παραγγέλλει στον Τιμόθεο: «***Μη δέχεσαι κατηγορία εναντίον πρεσβυτέρου, εκτός αν στηρίζεται σε δύο ή τρεις μάρτυρες***» (Α’ Τιμ. 5, 19). Άνοιγε λοιπόν το ένα αυτί για να ακούς τα λόγια του διαβολέα, σύμφωνα με το παράδειγμα του Αλέξανδρου του Μακεδόνα' και μην ανοίξης αμέσως και τα δύο στα λόγια των διαβολέων και μην στηρίξης τις αποφάσεις και την ψήφο σου σ’ αυτά και καταδικάσης ερήμην, όπως λέγεται, **χωρίς δηλαδή να είναι παρών και αυτός που διαβάλλεται**. Γιατί **πολλές άδικες και παράλογες αποφάσεις ακολουθούν από αυτούς τους διαβολείς**.

Γι’ αυτό και ο μέγας Βασίλειος λέει ότι **οι διαβολείς αδικούν τρεις πλευρές' τον εαυτό τους**, γιατί **ψεύδονται' αυτούς που τους ακούν**, γιατί συναρπάζοντάς τους τους **εξαπατούν**' και **αυτούς που διαβάλλουν**, γιατί **αδικούν την αγαθή τους υπόληψι και τιμή'** «Εξ αιτίας αυτού, παρακαλώ, την αγάπη σας εν Χριστώ, **να μην αποδέχεσθε ως αληθινές τις διαβολές που προέρχονται από μία μόνο πλευρά**. Γιατί όπως έχει γραφή, ο νόμος δεν κρίνει κανέναν, αν δεν ακούση

πρώτα και δεν γνωρίση τι έκανε. Πρέπει λοιπόν να μην σωπαίνουμε στις διαβολές, όχι για να εκδικάσουμε αυτούς με αντιλογία, αλλά για να μην αφήνουμε στη βλάβη τους εξαπατημένους. Γιατί ο διαβολέας προξενεί βλάβη σε τρία πρόσωπα ταυτόχρονα' δηλαδή, αδικεί αυτόν που συκοφαντεί' αυτούς που ακούν τα λόγια του' και τον ίδιο του τον εαυτό» (Λόγ. γ’ περί φθόν. Και βασκ.).

Διάβασε και τον βίο του Ιωάννη του ελεήμονα, και εκεί θα βρης πολλά παραδείγματα για το ότι δεν πρέπει να ακούς τις διαβολές και να καταδικάζης εύκολα.

Υποσημειώσεις:

1. Γι’ αυτό κατηγορούνται οι βασιλείς των Ασσυρίων, επειδή όχι μόνο θεωρούσαν μεγάλη τρυφή το να μεθούν με γλυκά ποτά αλλά και το να μεθούν με τα ασελγή άσματα των τραγουδιστών' και θέλοντας να απολαμβάνουν περισσότερη γλυκύτητα από τις φωνές ευνούχιζαν τους άνδρες όταν ήταν ακόμα παιδιά, για να λεπταίνη και να εκθηλύνεται η φωνή τους και οι άνδρες να μοιάζουν με γυναίκες και οι τραγουδιστές με τραγουδίστριες. Ωραία όμως είναι και η επίπληξι που έκανε κάποτε ένας Λατίνος προς τους Φρύγες' οι Λατίνοι όντας συνηθισμένοι να σκεπάζουν το κεφάλι με την περικεφαλαία και τα μέλη τους με δέρματα ζώων, αντιμετώπιζαν την ανάπαυσι ως πόλεμο και τον πόλεμο ως ανάπαυσι. Οι Φρύγες αντίθετα, κάλυπταν το κεφάλι τους με λαμπρά σκιάδια και το σώμα τους με πολυτελή υφάσματα και εκθηλύνονταν και γίνονταν απόλεμοι και σάπιζαν (έλειωναν) στις τρυφές και τις αναπαύσεις. Γι’ αυτό λοιπόν επιπλήττοντάς τους ο Λατίνος έλεγε: «Αληθινές ντροπές και όχι σαν Φρύγιοι πηγαίνετε στη σκιά του Δίνδιμου όρους (αυτό ήταν στα σύνορά τους), εκεί
που δεν ακούγεται ο ανδρικός ήχος των πολεμικών σαλπίγγων, αλλά τα γυναικώδη και μαλακά παιχνίδια των κλαψιάρηδων».
2. Βλέπε και τον **γ’ λόγο** της **Χρηστοήθειας**, όπου αποδεικνύω εκτεταμένα, ότι **οι χριστιανοί στους γάμους τους δεν πρέπει να παίζουν μουσικά όργανα, ούτε να χορεύουν και να τραγουδούν**.
3. Ο Αιλιανός λέει για τον Ξέρξη τα εξής: «Κρέμασε σ’ αυτόν τον πλάτανο πολυτελή στολισμό, στολίζοντας τα κλαδιά με περιδέραια και βραχιόλια και του κληροδότησε επίτροπο σαν φύλακα και φρουρό σε ερωμένη (Βιβλ. β’ κεφ. ιδ’). Αλλά και στο βιβλίο θ’ κεφ. λθ’, λέει ότι κάποιος ερωτεύθηκε πολύ ένα άγαλμα και το αγκάλιαζε και το φιλούσε και αφού το αγόρασε και το στόλισε, θυσίασε στο τέλος τον εαυτό του για την αγάπη του. Τόσο παράλογοι και γελοίοι είναι οι έρωτες των ανθρώπων.

(Από το βιβλίο:" Συμβουλευτικό Εγχειρίδιο ή περί φυλακής των πέντε αισθήσεων, του Αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου. Εκδότης: Συνοδία Σπυρίδωνος Ιερομονάχου, Νέα Σκήτη, Αγίου Ορους. Μάιος 2013. Επιμέλεια: Ιερομόναχος Βενέδικτος (Αγιορείτης).

(Πηγή: orp.gr*, Η/Υ επιμέλεια: Σοφία Μερκούρη)*